

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 585/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. marca 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Andreou Vladárovou, advokátska kancelária, Dolný val 11, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 111/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 111/2009 porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 1500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Pezinok je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trovy právneho zastúpenia v sume 279,44 € (slovom

dvestosedemdesiatdeväť eur a štyridsaťštyri centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Andrey Vladárovej, advokátska kancelária, Dolný val 11, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 111/2009 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Sťažovatelia 25. novembra 2009 podali na okresnom súde žalobu o náhradu škody v sume 32 416,94 € s prísl. Poukázali na skutočnosť, že hoci nejde o skutkovo alebo právne zložitú vec, posledné pojednávanie vo veci pred podaním sťažnosti ústavnému súdu sa konalo 23. septembra 2014. Poukázali tiež na skutočnosť, že jednotlivé pojednávania boli *„vytyčované s odstupom dlhého časového obdobia, čo znamenalo, že sa v poslednom období konalo vo veci maximálne dvakrát do roka. To bolo len vtedy, keď mal vec aspoň dlhšie časové obdobie jeden sudca. Od začatia konania je vec pridelená už štvrtému sudcovi.“*

3. Sťažovatelia na základe uvedených skutočností žiadali, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu v namietanom konaní konať bez zbytočných prietáhov a zároveň priznal sťažovateľom finančné zadost'učinenie v sume 3 500 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa úradným listom sp. zn. Spr. 3189/2017 z 21. novembra 2017 k veci vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, ktorá k veci uviedla:

„Žaloba bola tunajšiemu súdu doručená dňa 30.11.2009. Vec bola pridelená sudkyňi JUDr. Petre Priečinskej. Prvé pojednávanie sudkyňa vytýčila na deň 09.09.2010. Pojednávanie prebehlo a bolo odročené za účelom výsluchu svedkov na 11.01.2011. Pojednávanie sudkyňa zrušila z dôvodu svojej práceneschopnosti. Nový termín pojednávania neurčila. Z dôvodu jej odchodu na materskú dovolenku, bolo jej súdne oddelenie prerozdelené a s účinnosťou od 21.01.2011 sa zákonným sudcom stal JUDr. Roman Majerský. Sudca pojednávanie vytýčil na deň 24.02.2012. Pojednávanie prebehlo a bolo odročené na 09.05.2012 z dôvodu ďalšieho výsluchu svedkov. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu žiadosti strany na 03.10.2012. Sťažovatelia boli súdom zaviazaní na zaplatenie pokuty za zmarenie pojednávania uznesením, voči ktorému podali sťažovatelia odvolanie. Spis bol predložený dňa 16.07.2012 na Krajský súd v Bratislave. Na Okresný súd Pezinok sa spis vrátil dňa 10.09.2012. Pojednávanie dňa 03.10.2012 prebehlo, bolo odročené na deň 06.02.2013. Ku dňu 01.11.2012 bol spis prerozdelený do súdneho oddelenia JUDr. Andrey Sedlačkovej, z dôvodu jej návratu z materskej dovolenky. Termín pojednávania bol zrušený z dôvodu, že sudkyňa bola PN. Nový termín pojednávania bol určený na 24.05.2013. Pojednávanie prebehlo, bolo však odročené z dôvodu ďalšieho výsluchu svedka na deň 15.10.2013. Pojednávanie prebehlo, bolo odročené na deň 07.02.2014 s výzvou stranám, aby sa vyjadrili k doterajšiemu priebehu dokazovania a jeho výsledkom. Z dôvodu žiadosti strany sporu bolo pojednávanie odročené na deň 11.04.2014. Pojednávanie sa konalo, bolo odročené na deň 23.09.2014 s výzvou právnomu zástupcovi žalobcu, aby sa písomne vyjadril k právnej argumentácii protistrany. Pojednávanie sa konalo, bolo odročené na deň 09.01.2015 s tým, že súd zváži potrebu ďalšieho dokazovania. Termín dňa 09.01.2015 bol zrušený zo strany súdu, nakoľko zákonná sudkyňa bola pridelená na Krajský súd v Bratislave. S účinnosťou od 02.01.2015 bola vec pridelená JUDr. Michaele Královej, ktorá termín pojednávania určila na 29.10.2015. Sudkyňa termín pojednávania zrušila, z dôvodu svojho odchodu na Krajský súd v Bratislave. Súčinnosťou od 07.10.2015 sa zákonným sudcom vo veci stal JUDr. Tomáš Michálek. Sudca vyzval prípisom zo dňa 07.12.2015 žalovaného na doloženie listinných dôkazov. Pojednávanie sudca vytýčil na 19.04.2016. Sudca na tomto pojednávaní rozhodol tak, že žalobu zamietol. Proti rozsudku podali žalobcovia odvolanie. Spis bol predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie dňa 20.09.2016, kde sa nachádza doposiaľ.“

5. Podpredsedníčka okresného súdu ďalej uviedla, že hoci ide o štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, vec považuje za skutkovo a právne zložitú, pretože *„bolo vypočutých viacero svedkov“*. Lehoty medzi jednotlivými pojednávaniami boli podľa jej názoru *„dlhé, čo bolo spôsobené zaťaženosťou súdu“*. Podpredsedníčka okresného súdu zároveň konštatovala neprimeranosť doterajšej dĺžky konania s poukázaním na opakované pridelenie súdneho spisu novým sudcom z dôvodu odchodu dvoch sudkýň na súd vyššieho stupňa a nástupu jednej konajúcej sudkyne na materskú dovolenku.

6. Podpredsedníčka okresného súdu zároveň súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

7. Sťažovatelia v stanovisku z 5. decembra 2017 súhlasili s upustením od ústneho pojednávania. K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedli, že sa nestotožňujú s tvrdením podpredsedníčky okresného súdu o skutkovej a právnej zložitosti veci, keďže *„navrhovaní svedkovia boli súdu uvedení, Okresný súd si zvolil taký procesný postup, že na pojednávanie nemal vyhradený dostatočný časový priestor, tak aby svedkovia mohli byť v prevažnej miere vypočutí na jednom pojednávaní. Navyiac dokonca svedkov navrhnutých sťažovateľmi ako žalobcami ani nevypočul, čo právne odôvodnil v prvostupňovom rozsudku, ktorý je toho času napadnutý odvolaním.“* K ďalšej argumentácii okresného súdu s poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu uviedli, že *„strane v súdnom spore nemôže byť na ťarchu fakt, že súd má personálne či administratívne problémy“*.

8. Ústavný súd následne so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci sťažnosti sťažovateľov upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe podanej ústavnej sťažnosti, písomne podaných stanovísk okresného súdu, ako aj sťažovateľov a na základe predloženého súdneho spisu okresného súdu.

II.

9. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Z obsahu predloženého súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 111/2009 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, ako vyplývali z vyjadrení účastníkov konania, preto ich považoval za preukázané. Zároveň zistil, že okresný súd vo veci rozhodol na pojednávaní konanom 19. apríla 2016 rozsudkom č. k. 10 C 111/2009-307 tak, že žalobu

zamietol. Na základe odvolania podaného sťažovateľmi bol spis 20. septembra 2016 predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). O podanom odvolaní nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu rozhodnuté.

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokovanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

15.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o náhradu škody tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ho po právnej ani skutkovej stránke hodnotiť ako zložité len na základe skutočnosti, že pre ustálenie skutkového stavu je vo veci potrebné vypočúť viacero svedkov. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadne také komplikácie v rámci vykonávaného

dokazovania, ktoré by odôvodňovali skutočnosť, že okresný súd vo veci samej rozhodol až 19. apríla 2016, teda po takmer siedmich rokoch.

15.2 Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri posudzovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd z obsahu súdneho spisu zistil, že do istej miery k predĺženiu konania prispeli aj sťažovatelia, a to najmä žiadosťami o odročenie nariadených pojednávanií 9. mája 2012 a 7. februára 2014 (z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľa). Ústavný súd však tento postup sťažovateľa vo vzťahu k celkovej dĺžke konania nevnímal ako okolnosť, ktorá by k celkovej doterajšej dĺžke konania prispela významnou mierou.

15.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v súlade so svojou predchádzajúcou štandardnou judikatúrou predovšetkým konštatuje, že trvanie napadnutého konania od roku 2009 je už samo osebe neprimerané. Podľa názoru ústavného súdu konania, ktoré trvajú tak dlho, ako to je v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05, II. ÚS 3/09, III. ÚS 111/2010).

V postupe okresného súdu ústavný súd zistil opakované obdobia dlhšej aj kratšej nečinnosti. Prvé pojednávanie bolo vo veci uskutočnené 9. septembra 2010, teda viac ako 9 mesiacov po podaní žaloby. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až 24. februára 2012 (17 mesiacov). V dôsledku podania opravného prostriedku proti pokute uloženej sťažovateľom za zmarené pojednávanie sa spis v období od 16. júla 2012 do 10. septembra 2012 nachádzal na krajskom súde. Pojednávanie z 3. októbra 2012 sa uskutočnilo, bolo však odročené na 6. februára 2013. Tento termín bol z dôvodu zmeny zákonného sudcu zrušený a vo veci sa pojednávalo až 24. mája 2013, teda 7 mesiacov od posledného pojednávania. Ďalším významným obdobím nečinnosti okresného súdu bolo obdobie po pojednávaní 23. septembra 2014, keďže najbližšie vo veci okresný súd pojednával až 19. apríla 2016 (19 mesiacov), keď okresný súd zároveň vo veci neprávoplatne rozhodol.

16. Vzhľadom na uvedené skutočnosti hodnotené v bode 15.1 až 15.3 ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku rozhodnutia).

III.

17. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na tú skutočnosť, že okresný súd v napadnutom konaní 19. apríla 2016 rozsudkom č. k. 10 C 111/2009-307 už rozhodol, ústavný súd neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

18. Keďže ústavný súd rozhodol, že boli porušené základné práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadostučinenia. Sťažovatelia žiadali, aby im bolo priznané primerané finančné zadostučinenie v sume 3 500 €.

19. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

20. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. S ohľadom na žiadosť sťažovateľov, hodnotenie ich správania v tomto náleze (bod 15.2) a tiež aj iné okolnosti danej veci (nečinnosť okresného súdu a celkovú dĺžku konania hodnotenú v bode 15.3) ústavný súd rozhodol o priznaní finančného

zadosťučinenia sťažovateľom, každému v sume po 1 500 € (bod 2 výroku tohto rozhodnutia), ktorú považoval za primeranú.

21. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním. Pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2016. Advokátka vykonala 4 úkony právnych služieb (pre každého zo sťažovateľov po 2 úkony), a to prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2016 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 71,50 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,58 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 80,08 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2016. Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb) predstavuje celkovú sumu 160,16 € za jedného účastníka konania, t. j. za dvoch účastníkov konania 320,32 €. Avšak vzhľadom na to, že právnou zástupkyňou sťažovateľov boli trovy konania vyčíslené v sume 279,44 €, t. j. v sume nižšej ako boli vyčíslené ústavným súdom, ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov konania len v sume uplatnenej ich právnou zástupkyňou, t. j. v sume 279,44 € (bod 3 výroku nálezu). Vyjadrenie z 5. decembra 2017 možno po obsahovej stránke hodnotiť ako zopakovanie a zhrnutie sťažnostnej argumentácie, preto za tento úkon osobitne tarifnú odmenu ústavný súd nepriznal.

22. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2018

